

Biografisk text från 1881

Mördaren Anckarströms avrättning

Biografi: Mördaren
Anckarströms avrättning.
Återutgivning av text från 1881

av "H."

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-598-6

Copyright © 2020 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du läsa mer om en av de mest dramatiska händelserna i svensk historia – avrättningen av mördaren Anckarström.

Den svenske kungen Gustav III mördades i mars 1792 efter en sammansvärjning inom adeln. Den som avlossade det dödliga skottet var 29-årige kaptenen Jacob Johan Anckarström.

Texten beskriver detaljerat hur mördaren avrättades bara några veckor senare, den 27 april 1792.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1881 i boken "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok utgifven af Herm. Hofberg" med rubriken "Anckarströms afrättning".

Texten publicerades under signaturen "H.", som troligen användes av redaktören Herman Hofberg (1823–1883).

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Anckarströms avrättning

Den här texten publicerades ursprungligen år 1881 i boken "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok utgifven af Herm. Hofberg" med rubriken "Anckarströms afrättning". Texten publicerades under signaturen "H.", som troligen användes av redaktören Herman Hofberg (1823–1883).

Den 16 april 1792, sålunda jemt en månad efter det det mördande skottet träffade Gustaf III, afkunnade hofrätten sin dom öfver upphofsmännen och verkställarne af konungens mord. Hufvudmannen, afskedade kaptenen Johan Jakob Anckarström, dömdes att jemte förlust af ära och gods mista högra handen, halshuggas och steglas, sedan han till skärpning af straffet tre dagar å rad på tre af hufvudstadens torg stått två timmar i halsjörn samt hvarje dag af bödelsknekten blifvit hudstruken med fem par spö. Anckarström mottog sin dom med mycken ståndaktighet och förklarade, att han endast ämnade söka nåd i hvad angick spöstraffet. Hans nådansökan lemnades dock utan afseende. Den 19 april schavotterade han på Riddarhustorget. På pålen, vid hvilken han var fastkedjad, voro upp-

satta öfver hans hufvud de vapen han bar vid mordtillfället, pistolen och den skarpslipade knifven, samt öfverst en trätafla, å hvilken lästes med stora bokstäfver: »*Konungamördaren Johan Jakob Anckarström.*» Den 20 april förnyades schavotteringen på Hötorget och den 21 på Nytorget på Söder. Hvarje dag var kring schavotten samlad en oöfverskådlig skara af menniskor, hvilka hurrade, när delinqventen skrek under spöslitningen, och ropade till bödeln att slå bättre. Bryggaren A. Westman, en på sin tid mycket grötmyndig personlighet, säges hafva särskildt betalt bödeln för att han skulle göra sitt bästa vid hudstrykningen. Till och med öfverståhållaren, den bekante G. M. Armfelt, visade så liten takt, att han sista schavotteringsdagen lät en flock af de under hans befäl stående »hvita gardisterna» tränga inom spetsgården och fullspotta det olyckliga offret för folkraseriet. — Dittills hade Anckarström sutit i häkte på Riddarholmen; efter slutadt schavotteringsstraff fördes han till Smedjegårdsfängelset, der han läst i bojer bereddes till döden. Natten efter sedan han diktommit, uppstod utanför häktet oväsen, förorsakadt deraf, att polisbetjeningen om aftonen fått befallning att visitera arresten, utan att militärvakten derom fått underrättelse. När den senare icke ville insläppa polisen, uppstod buller, som lockade en hop pöbel till stället. Denna hurrade och skrek och kunde ej förmås skingra sig förr än en afdelning dragoner, som hade nattvakten, anlände och gjorde attack på massorna. Med anledning häraf utspriddes ett rykte, att Anckarströms vänner velat ställa till ett upplopp och med våld uttaga fången ur arresten, hvarför ytterligare bevakning kommenderades till stället. — Under hela fängelsetiden bibehöll Anckarström en förvånande själsstyrka. Den 27 april var utsatt till hans afrättningsdag. Qvällen förut åt han en kraftig aftonmåltid och sof derpå helt lugnt sju tim-

mar; på dödsdagen intog han en lika så bastant frukost och rökte sin pipa, innan han utfördes till afrättsplatsen vid Skanstull. Vid tiden för hans affärd från häktet hade en ofantlig människomassa samlat sig utanför, så att militärvakten måste bereda plats för bödelskärran, hvari fången skulle utföras. Klockan på slaget nio visade sig Anckarström utanför fängelset och emottogs af pöbelns vilda skrån. Han var iklädd en simpel grå rock samt med en bredskyggig hatt på hufvudet. Med bödelns tillhjälp uppsteg han i kärran och tog ensam plats i den baklänges vända stolen. Under färden uppför Götgatan läste han än i Fresenii kommunionbok, än kastade han ögonen uppåt fönstren och aftog hatten, om han i dem varseblef några bekanta. Då han anlände till afrättsplatsen kunde ingen i hans anletsdrag spåra ett drag af själsångest; och ännu i sista ögonblicket, då han nedlade sitt hufvud på stupstocken, var hans ansiktshy lika röd och vit, som under hans ungdoms skuldfria dagar.

Anckarström utföres till afrättsplatsen.

Viktiga ord och personer

Armfelt, Gustaf Mauritz.

[1757–1814] Svensk militär, diplomat samt friherre. Armfelt tvingades tidigt fly Sverige efter en duell och reste omkring i Europa. Tjänstgjorde sedan länge vid Gustaf III:s hov som teaterman. Var en av de 13 första ledamöterna i Svenska Akademien. Utsågs 1792 till diplomat i Neapel men använde sin tid där för en komplot mot regeringen. Dömdes till döden av en svensk domstol men hade då redan flytt till Ryssland där han först tjänstgjorde i armén och senare blev greve i Finland.

Fresenius, Johan Philipp.

[1705–1761] Tysk teolog. Var en av de starkaste motståndarna till rörelsen herrnhutismen. Hans ”Skriftemåls- och communicationbok” från 1753 var en viktig bok för svenska kyrkobesökare.

Grötmyndig.

Äldre nedlåtande ord om någon som är överlägsen eller dryg.

Gustaf III.

[1746–1792] Gustav var svensk kung från 1771 till sin död 1792. Genomförde en statskupp 1772 som återinförde det kungliga

enväldet i Sverige. Är en av de mest kulturintresserade svenska kungarna i historien och kallas ofta för ”Teaterkungen”. Instiftade Svenska Akademien och lät bygga Kungliga Operan samt Drottningholms slottsteater. Mördades av Jacob Johan Anckarström vid ett attentat 1792.

Hofberg, Herman.

[1823–1883] Svensk läkare och fornforskare. Är mest känd för sitt arbete på Nationalmuseum och för sitt verk ”Genom Sveriges bygder” från 1882.

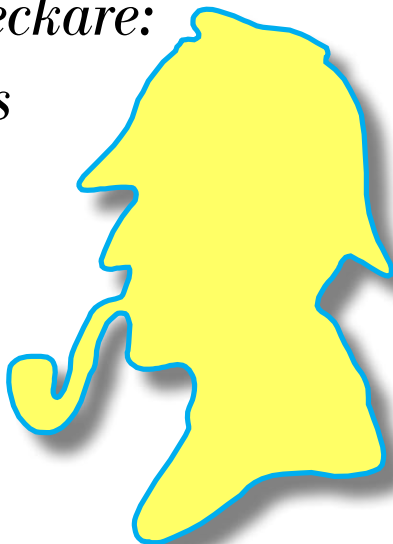
Westman, Abraham.

[1767–1826] Svensk konstnär och bryggare. Drev familjens bryggeri i Stockholm. Var också verksam som tecknare och medverkade bland annat i flera av Konstakademiens utställningar.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carrington*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se